

ROMANTICISME

-

RENAIXENÇA

s. XIX

1800-1860
ROMANTICISME

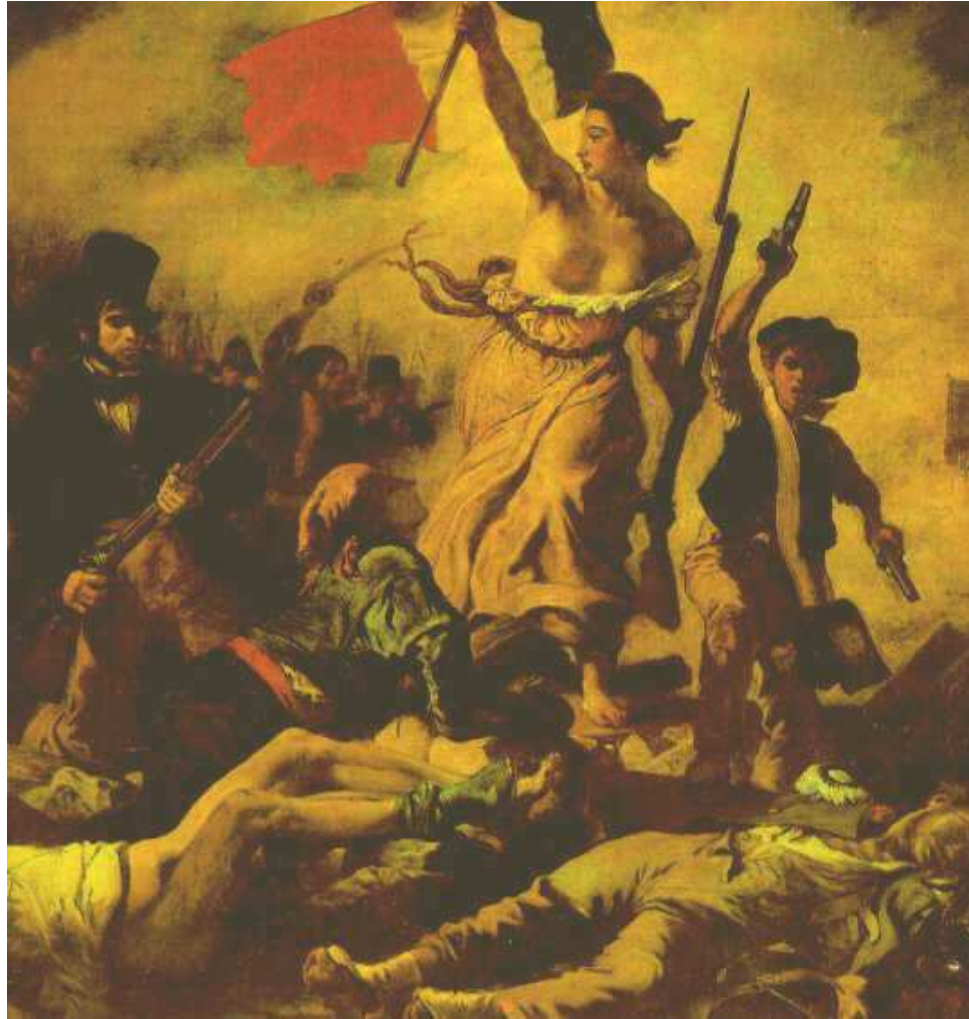
1830-1890
RENAIXENÇA

1870-1900
REALISME

1880-1900
NATURALISME

1880-1911
MODERNISME

1880-1911
NOUCENTISME

Context històric

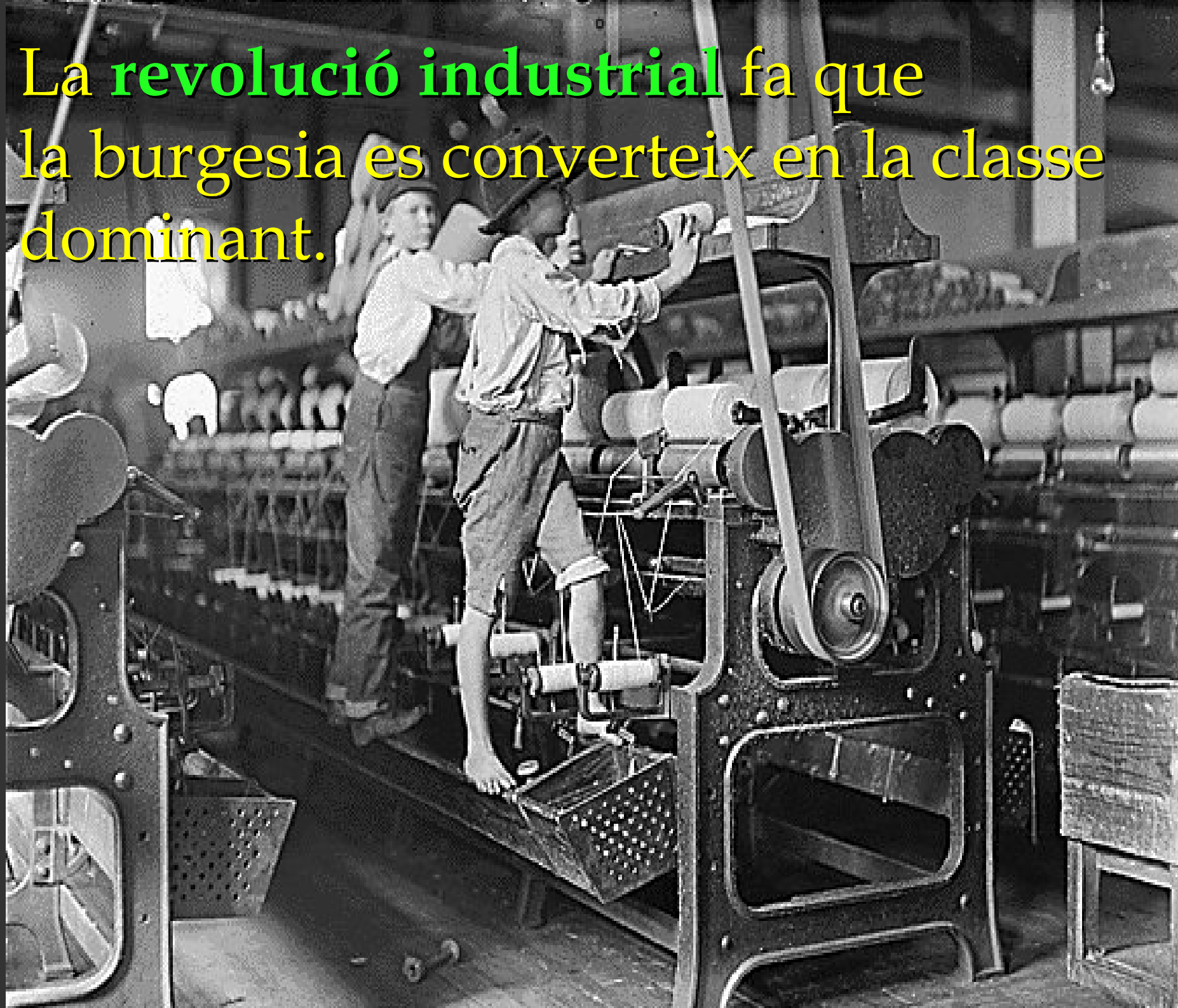
AMBIT POLÍTIC

L'home contemporani reclama la llibertat política, religiosa i personal.

A finals del s. XVIII esclata la Revolució Francesa sota els principis de:

LLIBERTAT, IGUALTAT, FRATERNITAT

La revolució industrial fa que la burgesia es converteix en la classe dominant.

Els grans canvis econòmics, socials i polítics produïts per la revolució industrial, replantejaren tots els esquemes vigents.

• Neix una nova classe social, el **proletariat**.

• La defensa dels interessos dels obrers fa aparèixer el **socialisme**.

. La necessitat de primeres matèries dóna lloc al **colonialisme...**

- . Triomfa el **liberalisme econòmic.**
- . Apareixen els **nacionalismes.**

CONTEXT LITERARI

Al segle XIX sorgeix una nova concepció d'art impulsada per l'afany de llibertat de l'artista i per importants canvis socials.

Apareixen nous moviments literaris:

ROMANTICISME
REALISME
NATURALISME

ROMANTICISME final s. XVIII - s. XIX

Fou una nova manera de veure el món:

- donava preferència a la passió per damunt de la raó
- amb una actitud de revolta.

Les 5 "i"s del Romanticisme

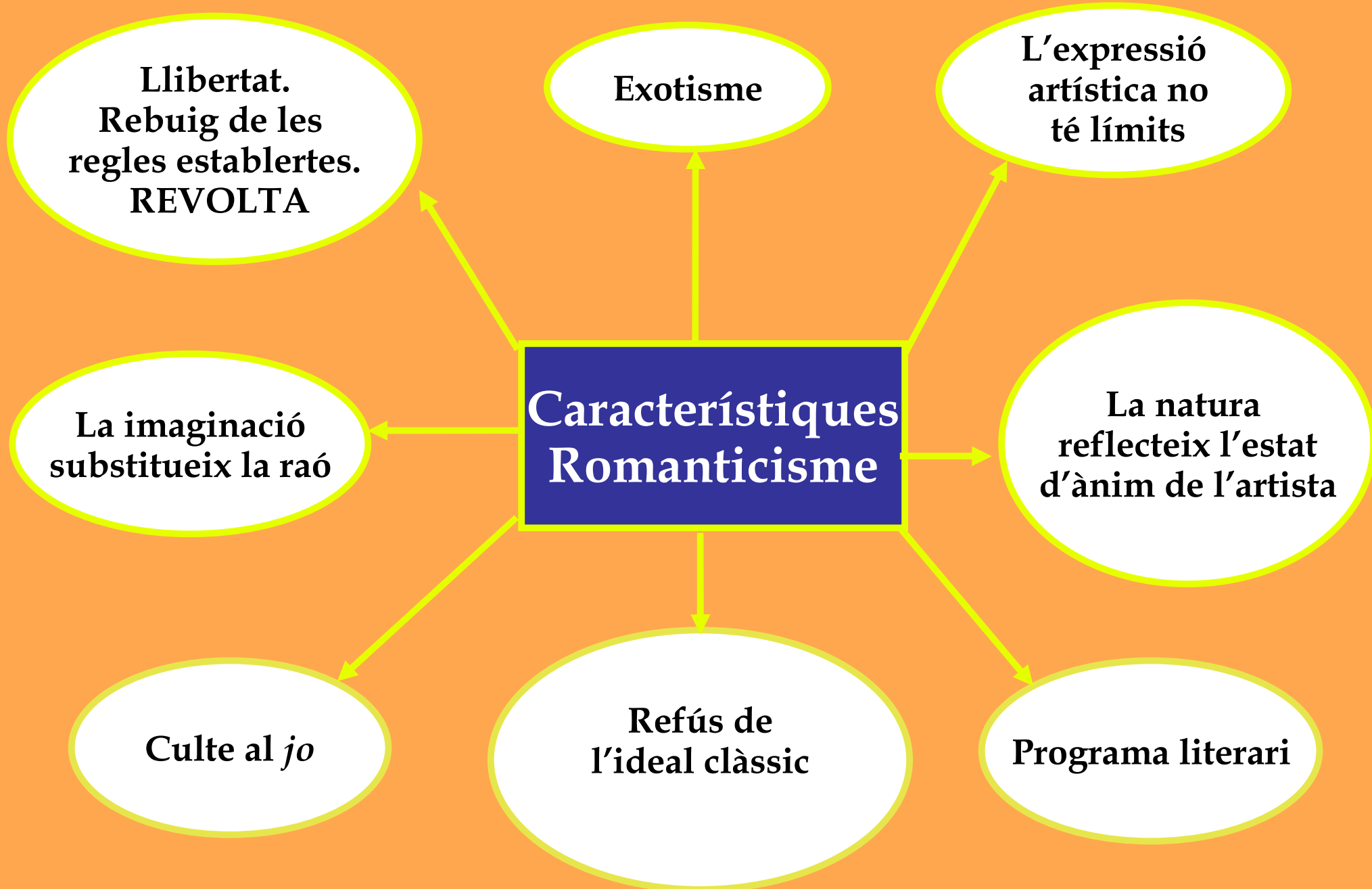
Idealisme

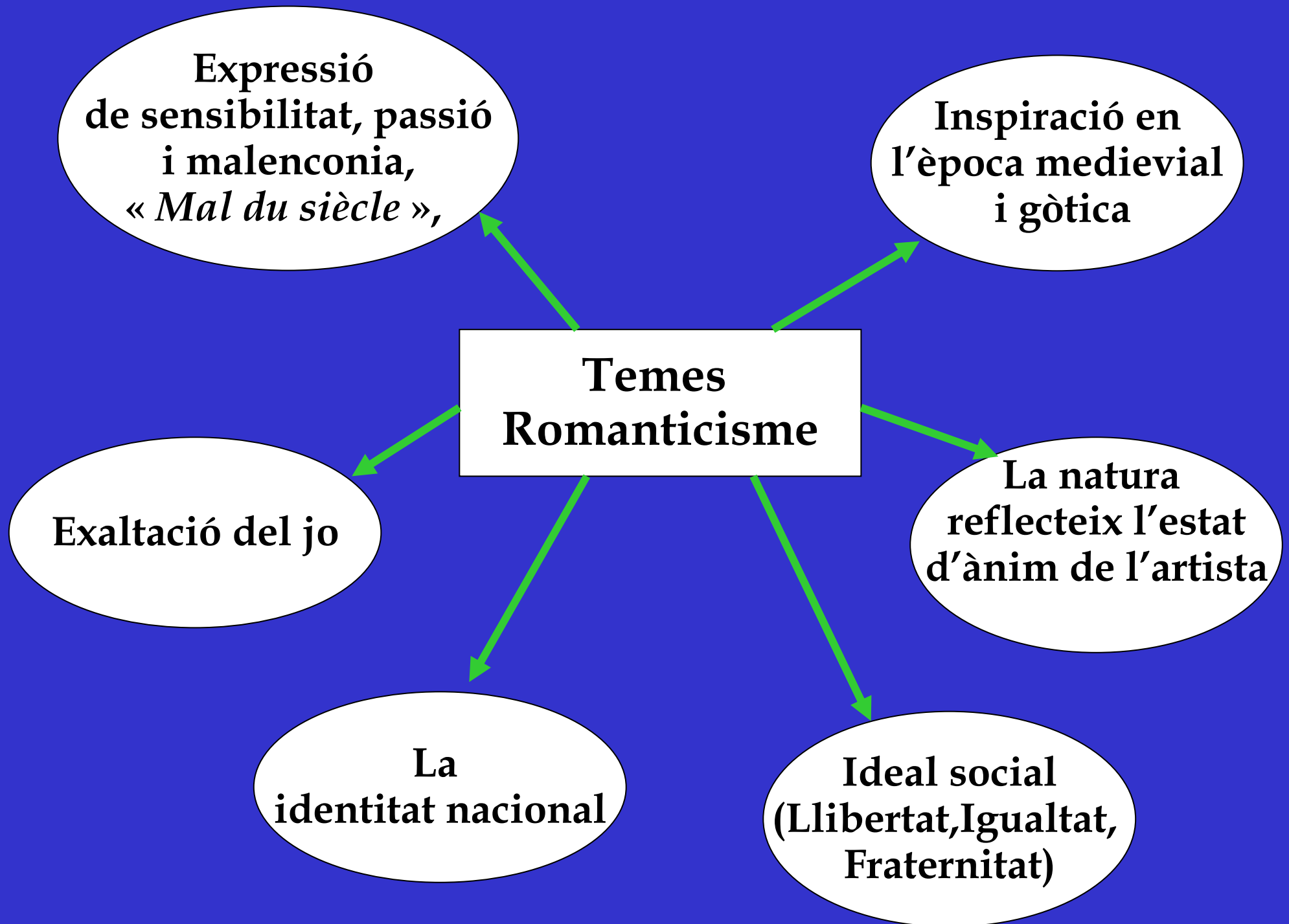
Inspiració

Individualisme

Imaginació

Intuïció

La literatura romàntica neix a l'**Alemanya** i va suposar una reacció contra la literatura neoclàssica i la voluntat de recuperar l'ànima germànica profunda.

Johann Wolfgang Goethe

Els sufriments del jove Werther, 1774

Un jove malenconiós i sensible decebut per l'amor i rebutjat per la societat decideix suïcidar-se.

Faust, 1790 a 1832

Un home ven l'ànima al diable. Novel·la amb contraposicions entre el bé i el mal; il·lusions i remordiments. Païsatges plens de boscos, foscor i espais medievals

A Anglaterra, buscant la seva història cultural, els escriptors s'emmirallen en Shakespeare (s. XVI) perquè en les seves obres el drama i les passions hi juguen el paper més important.

Lord Byron, poeta que encantava els anglesos per la seva obra i també per ser un personatge arrogant i cínic.

Enemic i transgressor de les normes i les convencions socials, seductor, misteriós, autodestructiu...

Combinava en la seva obra idealisme i paròdia.

A França els artistes romàntics es miren en **J. Jacques Rousseau** (s. XVIII) Defensà que la cultura és una capa de convencions i arbitrarietats que es superposa a l'home originari, i que per tant falseja i perverteix les condicions superiors que l'ésser humà posseeix de manera intrínseca.

Però el Romanticisme no va triomfar fins 1830 l'estrena teatral d' *Hernani* de Víctor Hugo.

Madame Staël a *De l'Allemagne* retrata y presenta sistemàticament la realitat d'Alemanya, i ha quedat como el primer manifest romàntic aparegut a França.

CATALUNYA

s. XIX

ROMANTICISME -RENAIXENÇA

CONTEXT POLÍTIC

MONARQUIA ABSOLUTA ---> SISTEMES PARLAMENTARIS
ECONOMIA AGRÀRIA -----> INDUSTRIALITZACIÓ
CAMP -----> CIUTAT

GUERRES I CONFLICTES

Catalunya pren consciència de la seva identitat com a poble i comença a afirmar-se políticament.

CONTEXT ECONÒMIC

- s. XVI i XVII: discret moviment de relacions comercials amb Amèrica.
- s. XVIII: el comerç amb Amèrica va anar prenent embranzida.

s. XIX:

les relacions comercials amb Amèrica arriben a la màxima intensitat.

La industrialització comença molt abans que a la resta de l'estat.

La burgesia catalana, cada cop més poderosa, marca la política i la cultura.

CONTEXT CULTURAL

el nou sentiment nacionalista potenciat pel
Romanticisme

+

les noves condicions socials i econòmiques

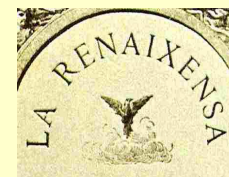
RENAIXENÇA

Moviment cultural i nacionalista sorgit de la burgesia catalana a principis del s. XIX.

El seu propòsit va ser recuperar la llengua i la literatura catalanes després de tres segles de decadència.

La llengua i la Literatura van ser considerades per aquesta burgesia els símbols de la identitat del país.

➤ **Divulgació dels clàssics medievals**

➤ **Fixació d'un model de llengua literària**

➤ **Creació de premsa i editorials**

➤ **Potenciació de les institucions**

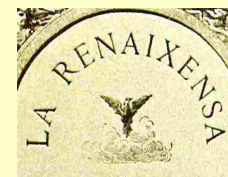
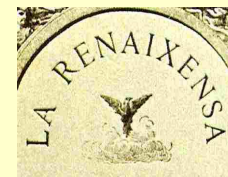
➤ **Penetració i assumpció dels ideals romàntics:**

- **la mitificació de l'edat mitjana,**

- **el sentiment nacionalista,**

- **revaloració de les llegendes, tradicions i**

particularitats pròpies de cada cultura.

Durant la Renaixença es recupera una festa medieval que s'havia començat a celebrar al segle XIV amb els trobadors.

ELS JOCS FLORALS

Era un concurs literari de poesia.

Si algun poeta guanyava tots tres premis en el mateix certamen o en certàmens diferents era proclamat

MESTRE EN GAI SABER.

TEMES

- Pàtria
- Fe
- Amor

PREMIS

- englantina d'or
- viola de plata
- flor natural

IMPULSORS

ANTONI DE CAPMANY
historiador

ANTONI PUIGBLANCH
PAU BALLOT
BALDIRI REIXAC
gramàtics

FÉLIX TORRES AMAT
i IGNASI TORRES AMAT
clergues

VÍCTOR BALAGUER
polític i escriptor

LÍMITS

1833: BONAVENTURA CARLES ARIBAU,

La pàtria. Trobes

1877: JOCS FLORALS

➤ **JACINT VERDAGUER,**

La Atàntida, premi extraordinari

➤ **JOAN MARAGALL, mestre del gai saber**

ARIBAU, BONAVENTURA CARLES (Barcelona, 1789-1862)

Poeta, periodista, economista i polític. Publicà el seu únic llibre de poemes, *Ensayos poéticos*.

El 1820 participà en la revolució liberal i, entre 1820 i 1823, es dedica al periodisme i a la literatura i contribuí a la fundació d'"El Europeo".

El 1826, entrà a treballar en l'empresa de Gaspar de Remisa i fixà, així, la seva residència a Madrid, accedí al càrrec de director general del tresor i altres càrrecs públics.

Tot i que s'havia desentès dels problemes de Catalunya, cap al 1850 inicià un acostament que s'accentuà a mesura que s'incrementava la lluita entre **proteccionistes i lliurecanvistes** fins a convertir-se en l'autèntic representant a la cort de la indústria catalana.

La seva obra en llengua catalana és escassíssima. Cal destacar , però, el poema "**La Pàtria**" que publicà a les pàgines de "El Vapor" -periòdic que ell mateix contribuí a fundar-.

Aquest poema, compost amb motiu de la festa onomàstica del seu patró, Gaspar de Remisa, constituí el **punt de partida del moviment de la Renaixença** i també, en bona part, del romanticisme en llengua catalana.

ODA A LA PÀTRIA

Adéu-siau, turons, per sempre adéu-siau,
Oh serres desiguals, que allí, en la pàtria mia,
Dels núvols e del cel de lluny vos distingia,
Per lo repòs etern, per lo color més blau.

Adéu tu, vell Montseny, que des ton alt palau,
Com guarda vigilant cobert de boira e neu,
Guaites per un forat la tomba del Jueu,
E al mig del mar immens la mallorquina nau.

Jo ton superbe front coneixia llavors,
Com conèixer pogués lo front de mos parents,
Coneixia també to so de tos torrents,
Com la veu de ma mare o de mon fill los plors.
Mes, arrencat després per fats perseguadors,
Ja no conec ni sent com en millors vegades;
Així d'arbre migrat a terres apartades,
Son gust perden los fruits e son perfum les flors.

Què val que m'haja tret una enganyosa sort
A veure de més prop les torres de Castella,
Si el cant del trobador no sent la mia orella,
Ni desperta en mon pit un generós record?
En va a mon dolç país en ales jo em transport,
E veig del Llobregat la platja serpentina,
Que fora de cantar en llengua llemosina,
No em queda més plaer, no tinc altre conhort.

Plau-me encara parlar la llengua d'aquells savis,
Que ompliren l'univers de llurs costums e lleis,
La llengua d'aquells forts que acataren los reis,
Defengueren llurs drets, venjaren llurs agravis.
Muiria, muiria l'ingrat que, en sonar en sos llavis
Per estranya regió l'accent nadiu, no plora,
Que en pensar en sos llars, no es consum ni s'enyora,
Ni cull del mur sagrat la lira dels seus avis!

En llemosí sonà lo meu primer vagit,
Quan del mugró matern la dolça llet bevia;
En llemosí al Senyor pregava cada dia,
E càntics llemosins somiava cada nit.
Si quan me trobo sol, parl amb mon esperit,
En llemosí li parl, que llengua altra no sent,
E ma boca llavors no sap mentir ni ment,
Puix surten més raons del centre de mon pit.

Ix, doncs, per a expressar l'afecte més sagrat
Que puga d'home en cor gravar la mà del cel,
Oh llengua a mos sentits més dolça que la mel,
Que em tornes les virtuts de ma innocent edat.
Ix, e crida pel món que mai mon cor ingrati
Cessarà de cantar de mon patró la glòria
E passe per ta veu son nom e sa memòria
Als propis, als estranys, a la posteritat.

RUBIÓ I ORS, JOAQUIM
(Lo Gayter del Llobregat). (Barcelona, 1818-1899).

Joaquim Rubió i Ors, escriptor català, president de l'Acadèmia de Bones Lletres de Barcelona i rector de la Universitat de Barcelona, fou també conegut pel seu pseudònim *lo Gayter del Llobregat*

De 1839 a 1840 publicà amb el pseudònim de "**Lo Gayté del Llobregat**" 19 poesies al "Diario de Barcelona" que l'any 1841 recollí, juntament amb altres de disperses fins un total de 27, en un volum, *Poesias*, encapçalat per un pròleg que es pot considerar el manifest de la Renaixença i del moviment romàntic en català.

Rubió també fou un dels principals impulsors de la restauració dels **Jocs Florals de l'any 1859**.

Publicà diverses obres sobre autors catalans i inicià una biblioteca d'autors catalans antics que restà aviat truncada.

“L'ardenta afició que té i ha tingut sempre a las coses de sa pàtria; lo gust que li cabria de que sos compatricis coneguessen més a fondo nostre antic, melodiós i abundant idioma, que desgraciadament se perd de dia en dia, a pesar de ser com una taula de marbre on estan gravades nostres glòries, perdent-se la qual han de desaparèixer per precisió los records d'aquelles; i en fi lo desig de despertar en los demés eix sentiment noble i digne d'alabança, son las úniques causes que han mogut a l'autor d'estes poesies a dar-les a la llum pública.”

J. Rubió i Ors , Pròleg a Lo Gaiter del Llobregat. *Poesies*. 1841.

MILÀ I FONTANALS, MANUEL.
Vilafranca del Penedès, 1818-1884

Filòleg i escriptor.

El 1836 començà a escriure en castellà a "El Vapor", on publicà l'estudi *Clásicos y románticos*, assaig que constitueix la primera exposició crítica de la doctrina romàntica i assenyala l'autèntica cara del romanticisme català. Considerat com el manifest del Romanticisme català.

Cal destacar sobretot la seva activitat com a historiador de la literatura catalana medieval.

AGUILÓ I FUSTER, MARIÀ. (C. de Mallorca, 1825 - BCN, 1897)

Poeta, filòleg i bibliòfil. Des de molt petit s'interessà per la llengua i la literatura catalanes: als deu anys ja recollia cançons populars i als quinze començà a escriure poesies en català.

El 1858, bibliotecari a la Universitat de València, començà una importantíssima *Bibliografia catalana*, publicada amb el títol de *Catálogo de obras en lengua catalana impresas desde 1474 hasta 1860*.

Mantenidor i president dels **Jocs Florals** en diverses ocasions, intervingué en la comissió per a la **reforma de l'ortografia** i l'any 1866 fou proclamat **Mestre en Gai Saber**. Inicià diverses col·leccions literàries com la "Biblioteca Catalana".

Deixà material folklòric, apunts sobre una gramàtica catalana i el seu *Inventari*, publicat quasi sencer per l'IEC: *Diccionari Aguiló*.

Poesia

La poesia romàntica tracta sobre la natura, sobre la pàtria i la identitat perdudes, sobre la recerca de les arrels..., tot recollint llegendes dels temps antics.

Joaquim Rubió i Ors; Manuel Milà i Fontanals; Marià Aguiló; Teodor Llorente; Josep Lluís Pons i Gallarza; **Jacint Verdaguer**; Bonaventura Carles Aribau.

- ❖ rescat d'un món perdut i enyorat: nostàlgia del passat, recuperació de figures de l'edat mitjana.
- ❖ Tòpics: nits de lluna plena, ruïnes, misteri d'alguns llocs de la natura, ...
- ❖ Amors exaltats, preocupacions religioses, ...
- ❖ Estructura estròfica d'influència clàssica i fórmules populars (cançó, balada, romanç,...)

Prosa

Després de tres segles sense tradició novel·lística, al s. XIX es comença a escriure en castellà perquè el català

- no estava fixat literàriament
- no tenia prestigi social
- No hi havia editorials que publicuessin en català

La novel·la romàntica s'ambienta en temps passats, relacionats amb l'esplendor medieval, i fa una barreja de crònica històrica i ficció.

Antoni de Bofarull; *L'orfeneta de Menargues*

Poc a poc es fa expressar en català algun personatge senzill, per arribar a la conclusió que per parlar de la història de Catalunya s'havia d'escriure en català.

EL COSTUMISME

L'article, o quadre de costums, és una narració breu que, amb to d'humor, descriu aspectes de la realitat quotidiana, amb indrets, situacions i personatges típics. Defensa els valors morals i la vida tradicional d'abans de la industrialització.

Emili Vilanova; Martí Genís i Aguilar; Robert Robert.

El poeta JACINT VERDAGUER (1845-1902),
el dramaturg ÀNGEL GUIMERÀ (1845-1924),
el novel·lista NARCÍS OLLER (1846-1930)

van ser figures bàsiques en la literatura catalana del segle XIX.

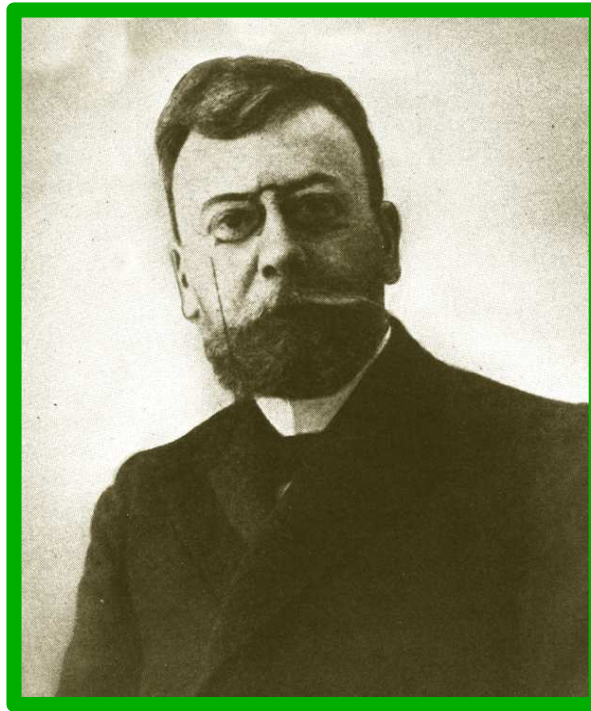
Amb ells s'assolí una llengua literària moderna, rigorosa i sensible al llenguatge popular.

Traduïts a més d'una dotzena d'idiomes, van guanyar per a la literatura catalana contemporània el reconeixement europeu.

JACINT VERDAGUER.

La seva irrupció va representar la culminació de l'obra de la Renaixença i, alhora, la seva superació.

ÀNGEL GUIMERÀ

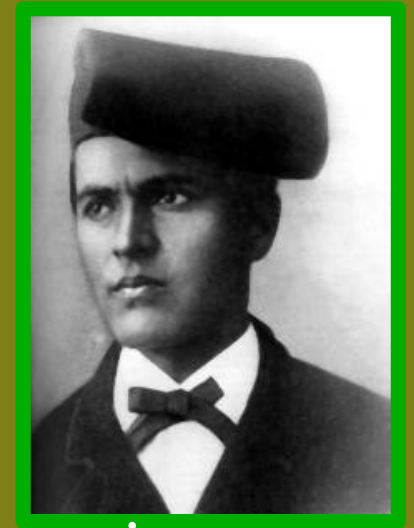
Guimerà començà recreant el passat històric i assolí els més grans èxits amb el drama realista

NARCÍS OLLER

Va crear un model per a la narrativa moderna catalana

JACINT VERDAGUER.

L'escriptor català més important i representatiu del segle XIX.

Contribueix a la Renaixença des de posicions catòliques i conservadores.

OBRA

POESIA ÈPICA I LÍRICA,
PROSA NARRATIVA I PERIODÍSTICA
LITERATURA DE VIATGES

MESTRE EN GAI SABER EN ELS JOCS FLORALS DE 1880.

Internat al seminari de Vic, on cursa la carrera eclesiàstica, es familiaritza amb la retòrica i els clàssics i s'inicia en l'escriptura poètica.

✦ **Poemes èpics** de factura romàntica:

l'Atlàntida i Canigó,

- ✦ *Reculls poètics*
- ✦ *Idil·lis i cants místics*
- ✦ *Pàtria*
- ✦ *Montserrat*
- ✦ *Flors del Calvari*
- ✦ *Aires del Montseny...*

En prosa publica:

- *Excursions i Viatges,*
- *Dietari d'un pelegrí a Terra Santa,*
- *Un aplec de Rondalles...*

Recull d'articles publicats a la premsa:

- *En defensa pròpia...*

La producció verdagueriana, va ser musicada per diversos compositors

“Canigó”, 1886

Llegenda pirenaica del temps de la reconquista.

es basa en les llegendes medievals. És un cant a la realitat física i espiritual de Catalunya, simbolitzada en la muntanya pirinenca.

Explica en forma de poesia com Gentil, que defensa el territori dels invasors àrabs, intenta solucionar els problemes que té amb la seva estimada pastora, Griselda.

Dalt de la muntanya de Canigó coneix el món de les fades, on la seva reina Flordeneu el sedueix i s'hi vol casar. Ell veu en Flordeneu la imatge de Griselda.

Estil

- ❖ Poema èpic
- ❖ Gran diversitat de ritmes.
- ❖ Contrast harmoniós entre les escenes que parlen del món de les fades i els durs combats entre els guerrers catalans i els musulmans.

Tema: L'origen de Catalunya

Protagonistes: La Natura; figures mítiques de l'edat mitjana com l'abat Oliba, comte Guifré, comte Tallaferro; fades, ...

Dotze cants i un epíleg en què conversen els campanars de St Miquel de Cuixà i St Martí del Canigó (primer fragment que escriu i dóna lloc a tota l'obra).

L'Atlàntida (1877), poema èpic sobre la desaparició del mític continent. Un dels seus cants explica la fundació llegendària de Barcelona per Hèrcules.

Escrita per Verdaguer després d'haver-se passat dos anys fent viatges de Barcelona a Cuba, com a sacerdot d'una naviliera.

L'ATLÀNTIDA, 1877

➤ POEMA ÈPIC: INTRODUCCIÓ

10 CANTS

CONCLUSIÓ

- Recull elements mitològics grecs, egipcis i bíblics.
- Llengua literària moderna
- Experiència viatges a les Antilles

➤ **Gran potencial imaginatiu**

- records desbordament riu
- passatges de l'obra de Plató
- obres d'Homer
- litografia naufragi
- enfonsament, càstig diví

➤ **RECURSOS LITERARIS**

- **AL·LITERACIONS**
- **HIPÈRBATONS**
- **METÀFORES**
- **PERSONIFICACIONS**

➤ **INFLUÈNCIA DE VÍCTOR HUGO**

ÀNGEL GUIMERÀ

Sant Cruz de Tenerife 1845 - BCN 1924

- 1889 elegit president de la Lliga de Catalunya .
- 1877 MESTRE EN GAI SABER
- 1911 Va ser membre numerari de l'Institut d'Estudis Catalans.
- Únic dramaturg català del segle XIX que traspassa fronteres a escala europea.

Guimerà es dona a conèixer com a poeta l'any 1875, en què va obtenir un accèssit als Jocs Florals.

1876, hi va aconseguir la *flor natural* amb el poema *Cleopatra* .

1877 any de consagració com a poeta amb la publicació de *Poesies*

Publicacions

Poesies (1877), *Glorioses* (1913), que conté també *treballs en prosa*, *Segon llibre de poesies* (1920), *Poesies* (1924) i *Antologia poètica* (1948).

Publicacions poètiques

- * *Poesies* (1877)
- * *Glorioses* (1913) que conté també treballs en prosa
- * *Segon llibre de poesies* (1920)
- * *Poesies* (1924)
- * *Antologia poètica* (1948)

La poesia de Guimerà gira a l'entorn de tres aspectes importants:

● **el caràcter èpic**, en contraposició a l'exaltació lírica de la pàtria dels poetes dels jocs florals (narració heroica de grans fets històrics).

● **l'aspecte religiós** (exaltació de les virtuts cristianes i fe ingènua i sincera).

● **el descobriment i la idealització del món rural**, a partir dels records infantils al Vendrell (mitificació d'una societat idíl·lica lligada al cicle de les estacions).

Teatre

El teatre romàntic arribà tard. A l'escena catalana dominava el teatre en castellà, així com els sainets i els entremesos. Fins al 1860 no apareix el drama romàntic, que va tenir un caràcter històric.

Víctor Balaguer; Frederic Soler; Àngel Guimerà.

- ❖ El teatre en català estava arrelat a les classes populars, els seus gustos i a la seva llengua.
- ❖ La recuperació dels Jocs Florals crea una reflexió sobre la llengua culta.
- ❖ Es divideixen les opinions entre *una llengua medieval i artificiosa i el català que ara es parla*.

CRUÏLLA

➤ Teatre públic professional: Teatre de la Santa Creu

Obres en vers, castellanés

➤ Teatre particular amateur, *teatre de sala i alcova*.

Societats particulars

Sainets breus i senzills en català

➤ Teatre popular: teatre d'estiu i tallers

Obres de costums, de circumstàncies i polítiques.

Castellà, català i bilingües

Sainet : gènere de la primera meitat del s. XIX.

Peça teatral curta que presenta un gran esquematisme en les situacions que retrata i que cerca la identificació de l'espectador amb determinats personatges.

Característiques:

- ❖ Caricaturització de situacions quotidianes i de personatges-tipus.
- ❖ Trapelleries de personatges marginats que es veuen abocats a la picaresca, petits conflictes sentimentals i enfrontament entre la gent de la ciutat i la del camp.

Amb els del sainets es comencen a reflectir els canvis socials que es vivien a Catalunya.

Amb al temps, aquests autors van anar transformant el gènere dramàtic del sainet en la **comèdia burgesa de costums**.

S'abandonaren els trets més caricaturescos per començar a reflectir d'una manera més matisada i més complexa la personalitat d'uns personatges marcats per uns costums socials.

FREDERIC SOLER / SERAFÍ PITARRA

1839-1895

amb altres autors, funda *La Gata*

Les “*gatades*” eren obres que tenien en comú la paròdia, la crítica, la ironia...

Soler hi va estrenar moltes comèdies, sobretot paròdies del teatre romàntic (*El castell dels tres dragons*, 1865; *Els herois i les grandeses*, 1866) i d'obres d'altres autors de l'època.

Aquesta posició, al marge de la societat i contra ella (**actitud romàntica**), va començar a provocar l'hostilitat de les classes benestants de Barcelona.

L'any 1865 Eduard Vidal i Valenciano va estrenar *Tal faràs tal trobaràs*, un melodrama típic per a la burgesia barcelonina que fou molt aplaudit.

Aquest fet i les pressions que rebia Pitarra perquè escrivís obres més ambicioses que no les “gatades”, li van fer veure que el camí que ell i els seus havien realitzat no era el més idoni per arribar al sostre literari de la Renaixença.

Serafí Pitarra des d'aquell moment va tornar a ser Frederic Soler i el 6 d'abril de 1866 va estrenar

Les joies de la Roser,

un drama romàntic que el va integrar de ple als quadres rectors de la Renaixença.

El drama romàntic

Frederic Soler va escriure molts drames rurals:

- *La dida* (1872)
- *El ferrer de tall* (1874)
- *Senyora i majora* (1877)
- *L'hereuet* (1886)

tenen com a tema central la defensa aferrissada de la transmissió dels béns familiars d'una generació a una altra.

Va experimentar també en el camp dels drames històrics medievals: *O rei o res!* (1866), *Els segadors* (1876), *El timbal del Bruc* (1882)...

Característiques dels seus drames romàntics:

- ❖ el **determinisme providencial** (sempre triomfa la bondat sobre la maldat i la felicitat sobre la infelicitat)
- ❖ l'acció passa a petites viles de Catalunya, concretament en una masia (per això s'anomenà "teatre de faixa i espardenya").

Comèdies

★ **URBANES:** majoritàriament barcelonines. Personatges que pertanyen a estaments socials molt diversos.

★ **RURALS:** Tendència al pintoresquisme i voluntat de declarar que la gent ha de casar-s'hi i d'estar amb la seva gent i dins del seu àmbit.

★ **MARINERS o PESCADORS**

La pretensió de Soler era abraçar totes les capes socials

Àngel Guimerà (1845-1924)

- ❖ Neix a Santa Cruz de Tenerife.
- ❖ Trasllat al Vendrell amb 8 anys d'edat.
- ❖ Primers poemes en castellà.

Enyorança de la pàtria l'uneix fortament amb la mare la mare.

*Lo record que mes me plau
de la dolida mare mia
és lo de les nits d'hivern
en qué en sa falda em dormiá*

- ❖ Poc a poc va fent-se amb la nova pàtria però recorda la infantesa a través dels seus personatges marginats i, molt sovint, ètnicament mestissos.

Primera etapa (1879-1890)

Tragèdia romàntica escrita en vers, amb un pretext històric, personatges de diferents cultures i final tràgic.

- *Gala Placídia*, 1879.
- *Judit de Welp*, 1883.
- *El fill del rei*, 1886.
- *Rei i monjo*, 1890.

***Mar i cel*, 1888.** L'obra més ben construïda d'aquesta etapa, que narra la relació entre Saïd i Blanca, que pertanyen a dues cultures diferents, fet que els mena al final tràgic.

A *La boja* (1890) elimina la perspectiva històrica per tractar un fet contemporani. Comença a posar en pràctica un estil de diàleg entre els personatges que, posteriorment, va aplicar a totes les seves obres (alternança entre estil culte i expressions quotidianes).

Segona etapa (1890-1900)

En aquesta etapa, situada en els anys de plenitud artística, Guimerà va voler cercar un punt mig entre el romanticisme i el realisme, del qual esdevingué el **drama rural**.

En aquest període, l'autor va escriure les seves millors obres:

Maria Rosa (1894),

Terra Baixa (1897) i

La filla del mar (1900).

Els tres llibres de la trilogia tenien en comú una mateixa estructura: el plantejament exposava els problemes, els quals determinaven el transcurs dels esdeveniments durant el nus, i en el desenllaç les passions individuals dels protagonistes desemboquen en la violència col·lectiva.

Maria Rosa (1894),

Intrigues, tràgiques passions amoroses i pulsions sexuals reprimides en el triangle que formen la Maria Rosa, l'Andreu i en Marçal, tres peons caminers que es coneixen en les feines de construcció de la carretera.

La Maria Rosa, que es casarà amb l'Andreu, veurà com el seu marit és acusat de la mort del capatàs i enviat a una presó de l'Àfrica, on morirà.

Més endavant el Marçal, el culpable real de l'assassinat, aconseguirà de casar-se amb la vídua, desig que covava des que es van conèixer. Quan la Maria Rosa sap la veritat es produirà el desenllaç fatal.

Terra Baixa (1897)

Manelic, el protagonista, ha esdevingut un prototip, i encarna l'home simple i pur, el pastor de la terra alta.

Casat amb Marta, es rebel·la contra el poder de Sebastià, terratinent, i acaba per matar-lo i retornar a la muntanya amb la seva dona, allà on l'engany i la traïció no són possibles.

Marta és un personatge típicament guimeranià, un ésser desarrelat i desvalgut, que adquireix consciència de la seva personalitat així que posseeix una cosa seva.

La filla del mar (1900)

Àgata, la protagonista, sobreviu a un naufragi i es recollida per un poble mariner; es sent rebutjada per la gent i fuig per tornar al lloc d'on ha vingut: el mar

Tercera etapa 1901-1911 *la “conversió” modernista*

Les obres d'aquest període tenen un cert aire modernista; i incorporen elements molt propis de la nova tendència: la naturalesa com un tot integrador, la presència màgica de la nit, un món fantàstic farcit de fades i bruixots...

La santa espina (1907),
La reina vella (1908),
Sainet trist (1910).

Guimerà provà d'escriure seguint la nova moda literària, però massa tard i sense gaire convenciment: mai no va ser acceptat de ple dins el nou moviment.

Quarta etapa (1917-1921): últimes obres

Guimerà preocupat per la història més immediata:
Primera Guerra mundial, inici crisi econòmica

Indíbil i Mandoni (1917), tragèdia sobre dos herois que van lluitar a Lleida.

Va voler superar la temàtica que anys enrere ell mateix havia recreat en un poema.

Jesús que torna (1917) .

A *Alta banca* (1921) intenta analitzar, sense tenir prou coneixement del tema, les crisis econòmiques i el capitalisme en general.